[1]והזה הטהור על הטמא [ו]טהור מכלל שהוא טמא [א]לימד על טבול יום שכשר בפרה בעו מיניה מרב ששת ערל מהו במעשר כי היכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות [ב]יליף נמי מעשר מפסח לענין ערלות או דלמא חמור מקל יליף קל מחמור לא יליף אמר להו תניתוה [ג]התרומה והבכורים חייבים עליהן מיתה וחומש ואסורין לזרים והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר ואם איתא ניתני ערל אסור בהן מה שאין כן במעשר [ג]תנא ושייר ומאי שייר דהאי שייר שייר דקא תני סיפא [ד]יש במעשר ובבכורים [ה]מה שאין כן בתרומה [ד]שהמעשר [ה]והבכורים טעונין הבאת מקום [ו]וטעונין וידוי [ז]ואסור לאונן ורבי שמעון מתיר [ח]וחייבין בביעור ור"ש פוטר ואילו [ט]אסור לבער מהן בטומאה ואוכלן

לימד על טבול יום שכשר בפרה. וא"ת מהיכא תיקח אדעתיה לפסול דאי משום דחטאת קרייה רחמנא הא לא דמי הזאה לשאר עבודה שהרי הזר כשר בה וי"ל מדקפיד קרא אהנחה במקום טהור וא"ת והיכי ילפינן מהזאה להכשיר טבול יום בשאר עבודות דפרכינן מה להזאה שכן זר כשר בה וי"ל דאפ"ה כיון דעיקר עהרה בהזאה אתיא ואכשר בה רחמנא טבול יום כל שכן בשאר עבודות וא"ת ואימא לרבות מחוסר כפורים שהעריב שמשו דלא מחסר אלא כפרה לחודה אבל טבול יום לא ואמר ר"י דמוקמא קרא בטומאה דכתיבא בהאי פרשה כגון טומאת מת דלא שייך כפרה והכי אמרינן בזבחים בפ"ב (דף יח: ושם) דמאן דמכשיר מחוסר כפרה קסבר טומאה דכל התורה כולה דבכל טבול יום מכשיר אפילו הוא מחוסר כפרה ומאן דפסל קסבר טומאה דאותה פרשה היינו טבול יום דמת [ח][דלא בעי כפרה] אבל דזב ומצורע ויולדת אפי' העריב שמשו לא: **קל** מחמור **לא** יליף. וא"ת מאי מיבעיא [ט] ליה פשיטא דהיכי נילף קל מחמור וי"ל דמסקא להו הא דיליף פסח ממעשר אי בג"ש דממנו יליף ילפינן נמי מעשר מפסח אע"ג דהוי קל מחמור או בק"ו יליף ולא בג"ש [א] א"נ מספקא ליה אי ג"ש מופנה או אינו מופנה: **ואסורים** לזרים. וא"ת כיון דתנא דחייבין חומש אמאי איצטריך תו למתני ואסורים לזרים ואין לומר משום דבעי למתני משא"כ במעשר דשרי לזרים דהא במסכת חלה (פ"א מ"ט) קתני [ט] (התרומה והבכורים) חייבין עליהן מיתה וחומש ואסור לזרים אע"ג דלא מסייע התם משא"כ במעשר ותירץ בערוך ערך טען דאסור לזרים איצטריך לאתי שיעור דאסור למאן דאמר מדרבנן ולמ"ד מדאורייתא [ב] עוד פי' לשון אחר ואסור לזרים אפי' ע"י פדיון ואין נראה פירוש זה דאין להם פדיון אמרינן לקמן דשייר: **נכסי** כהן. בפרק הזרוע והלחיים (חולין קלא.) מפרש למה אמרו בכורים נכסי כהן ליקח בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה משא"כ במעשר שני כדתנן במסכת מעשר שני (פ"א מ"ז) ומייתי לה בקידושין בפ"ב (דף טו.) אין לוקחין בהמה טמאה עבדים וקרקעות ממעות מעשר שני ולכאורה משמע דדוקא הני הוא דאסירי אבל ליקח מהן מלבושין שרי וכן תנן במסכת מעשר שני (פ"ה משנה יב) ומייתינן לקמן (דף עד.) לא נתתי ממנו למת ליקח לו ארון ותכריכין משמע הא לאי דומיא דמת נתתי דהיינו מלבושים דהכי דייק לקמן גבי סיכה וקשה דבירושלמי אמר בהדיא דאפילו לר"מ דאסר לזרים לא מחייב מיתה ודרשינן נמי בהנשרפין (סנהדרין פד. ושם) דו ולא במעילה והא דמעשר שני בטל ברוב היכא דאין לו מתירין ולא ילפינן מבכורים דעולים באחד ומאה משום דבכורים גופייהו בטלים ברוב מדאורייתא והא דדרשינן בספרי מאת מקדשו ממנו אסמכתא בעלמא היא כדאמר בהניזקין (גיטין דף נד: ושם) נפלו ונתפגעו והא הכא דמדאורייתא בטלי ברובא כו' אלמא ערלה וכלאי הכרם בטלים ברוב מדאורייתא ועוד בשילהי פירקין (לקמן פב.) גבי שאני אומר חולין לתוך חולין נפלו דתלינן להקל כשרבו חולין על התרומה משמע דבטל ברוב מדאורייתא ומיהו קשה דילף בכורים ממעשר לענין דלא ליהוי נכסי כהן דהיינו לחומרא ולא מתרומה לקולא ואם מעשר גופיה הוי מדרבנן הא דאין לוקחין בהמה טמאה ועבדים וקרקעות הוה ניחא אבל אי אפשר לומר כן למאי דפריש לעיל דמדרבנן אפי' כל מילי נמי אסור [ג] (אבל לענין ערל כי קאמר תנא ושייר ק"ק אמאי לא יליף מעשר מבכורים ולמאי דפי' לעיל דאיכא למעוטי [ד] א"ש) וא"ת והיכי קתני לענין רחיצת ידים משא"כ במעשר והתניא בפ"ב דחולין (ד' לג.): כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר"מ וחכמים אוסרים במעשר ואר"י דהתם לאכילה הכא לנגיעה וא"ת וליתני חלה דבכורים ותרומה פטור מן החלה ומעשר חייב וי"ל דהא תנן במסכת חלה (פ"א מ"ג) מעשר שני והקדש שנפדו חייבים בחלה נפדו אין לא נפדו לא: **טעונין הבאת מקום.** אע"ג דתרומה נמי ילפא מבכורים כדמוכח בהעור והרוטב (חולין קכ:) שמא לענין שתהא הבאת מקום אין לנגמוד [ה]: **וטעונין** וידוי. אע"ג דדרשינן בפ' בתרא דמ"ש (מ"י) וגם נתתיו לוי זו תרומה אר"י דלא היה מתודה על התרומה אלא אגב מעשר אבל אם אחד המעשר לא היה מתודה עליה בפני עצמה: **וחייבין בביעור.** פי' ריב"ן דביעור מעשר לאו כביעור בכורים דביעור מעשר בשנה ד' וביעור דבכורים לאחר החג כדאמר במכות (ד' יח: ושם) הפרים בכורים קודם החג ועבר עליהן החג ירקבו ואין נראה לר"י דאין זה ביעור והתם טעמא דירקבו לפי שנראו לקריאה ונדחו וביעור דבכורים הוי כשל מעשר דכי נתנן לכהן קודם החג או הפרישן לאחר החג יכול לשומרן עד שנה ד' וא"ת תרומה נמי טעונה ביעור כדתנן במסכת מעשר שני (פ"ה משנה ו) כילד היה הביעור תרומה ותרומת מעשר לבעלים וי"ל דתרומה א"ל ליה רק ליתנה לכהן והכהן יכול לשומרה כל זמן שירצה אבל מעשר שני ובכורים צריך לבערם מן העולם בכל מקום שהן ור"ש דפטר בבכורים היינו שאין הכהן צריך לבערם אבל ישראל צריך ליתנם לכהן כתרומה והכי תנן בפרק בתרא דמעשר שני עי"ט של שנה רביעית ושל שביעית היה הביעור כילד היה ביעור נותן תרומה ותרומת מעשר לבעליו ומעשר ראשון לבעליו אבל מעשר שני ובכורים מתבערים בכל מקום שהן ור"ש אומר בכורים ניתנין לכהן כתרומה:

ואוכלן

מסורת הש"ס

א) יומא מנ: זבחים יז:, ב) ב"מ נב: בכורים פ"ב מ"א מנגיה יח: [חלה פ"א מ"ט], ג) [סוכה מד. וש"נ], ד) בכורים פ"ב מ"ב, ה) [פסחים לו: ושם איתא ואסורין לאונן], ו) [דברים יג], ז) [ע"ב], ח) רש"ל, ט) [ל"ל המלה והתרומה], י) רש"ל, כ) [ב"מ נ.], ל) גלין, מ) [ועי' תוספות מנחות טו. ד"ה לחם],

תורה אור השלם

1. וְהִזָּה הַטָּהֹר עַל הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבַּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֹר בָּעָרֶב: במדבר יט יט

גליון הש"ם

גמ' משא"כ בתרומה. עי' מנחות טו ע"א תד"ה לחם:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה קל וכו' מיבעיא להו פשיטא: (ב) ד"ה מה וכו' למעוטי מבו ח"ש:

מוסף רש"י

הובא בעמוד קודם.

תוספות ישנים

כי היכי דיליף פסח ממעשר לענין אנינות. פירוש משום דילפינן ליה בק"ו ומה מעשר הקל אמרה תורה לא אכלתי באוני ממנו פסח חמור לכ"ש. ואימה מה למעשר שכן לא טען כסף לורה ור"ל דילפינן לה ממעשר מג"ש דממנו ממנו וא"ת ואמר קדשים מנא לן דאסירי לאונן ור"ל דילפינן מפסח מזאת תורת וא"ת הלא למד מלמד הוא דפסח ילפינן ממעשר ור"ל כיון דמלמד קמא ה) הוי חולין דמעשר לא הוי קדשים למדין ומחכין ולמדין: **א) ולא** נהירא לרשא"י דהא אין היה מסופק אם מק"ו ילף הלא איכא פירכא כדפריש"ת מה למעשר שכן טען כסף לורה אלא נראה דודאי ידע שפיר דילפינן פסח ממעשר לענין אנינות ממש אבל מספקא ליה אם הג"ש מופנית מכל לד וילפינן אף קל מחמור או אינה מופנית רק גבי מעשר. אבל אפרש לקמן בע"ה דפירכא דטען כסף לורה לא מהניא אידי אלא לגבי אכילת חון לחומה אבל לגבי טומאה ואנינות לא שייכא אידי: **ב) ואף** למ"ד דאלי שיעור אסור מן התורה וא"כ אין חידוש לומר הכא דאסור בחלי שיעור דאפילו אאר איסורים שבתורה נמי. וי"ל דאלטערך דסד"א דהכא בתרומה כיון שאין זה איסור השוה בכל דהא שרי לכהנים ס"ד דלא מתסר לזרים אלי שיעור ומ"ד אלי שיעור דרבנן ס"ד דהכא לא גזרו משום דאינו שוה בכל (וי"מ) ואיתין עליה מיתה לא מייתי בזר אלא בכהן האוכלה (בטומאה): **ונבבי** כהן פ"ה לקדש האשה משא"כ במעשר דממון גבוה לר' מאיר ואע"ג דהאי חומרא דמעשר הוא מ"מ תנא את אשר [נוהג]

עין משפט נר מצוה

לד **א** מיי' פ"א מהלכות פרה אדומה הל' יג:
לה **ב** מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ד
סמג לאוין רסב רסג:
לו **ג** מיי' פ"ג מהלכות בכורים הלכה ה ופ"ד הלכה יד:
לז **ד** מיי' פ"ב מהלכות מעשר שני הלכה א:
לח **ה** מיי' פ"ב מהל' בכורים הלכה א ופ"ג הלכה ה:
לט **ו** מיי' פי"א מהלכות מעשר שני הלכה א ופ"ג מהלכות בכורים הלכה י:
מ **ז** מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ה ופ"ג מהלכות בכורים הלכה ה:
מא **ח** מיי' פי"א מהלכות מעשר שני הלכה מ:
מב **ט** מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה ב:

תוספות ישנים (המשך)

בתרומה ובכורים דלא הוי במעשר ומימה דבפרק האיש מקדש (קדושין נב:) דמיק לאשכוחי סתם משנה דסבור דמעשר שני ממון גבוה הוא ואמאי לא פשיט מהך מתני' וי"ל והן נכסי כהן ליקח בהן בהמה טמאה עבדים וקרקעות משא"כ במעשר דלא ניתן רק לאכילה ולשתיה וסיכה ומימה דהא אמרינן לקמן לא נתתי ממנו למת ליקח לו ארון ותכריכים הא לאי דומיא דמת כגון חלוק ומכנסיים שרי וי"ל דמ"מ ליקח בהמה טמאה עבדים וקרקעות אסור. ולרא"ש נראה דלא קשה מידי דהתם בטומאת אהלי וקאי אלא בערבי ממנו בטומאת וי"ל ולא נתתי ממנו כשהיה טומאת למת וכן פ"ה לקמן ב) דמעשר דטהור ודאי דמזי לאכילה לא שרי רק לאכילה ולשתיה וסיכה: ועולין באחד ומאה. אשם נפלו תרומה ובכורים בא' ומאה בטלי משא"כ במעשר דמדאורייתא חד בתרי בטיל והאי עולין אינו ר"ל שתתבטל הקלה של תרומה שנפלה דודאי היא ליכה להרים כדמפרש בבכורות (כב:) מפני גזל הבעל וכאן לא שייך להתריך מזה: **וטעונין** רחיצת ידים דידים שנגעו פוסלות את התרומה משא"כ במעשר דכל הנוטל ידיו לפירות ה"ז מגסי הרוח וא"ת והא אמרינן (פרה פ"א מ"ה) כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים אסור בתרומה ומותר בחולין ובמעשר ורבי אומר אומר אף במעשר וי"ל דהא דקאמר ר"מ אף במעשר היינו דוקא באכילת מעשר אבל הכא בנגיעה אי"ר דידים שנעשו פוסלות תרומה במגע אבל לא מעשר: **ומעונים** וידוי משא"כ בתרומה דאינו חייב בוידוי והאי דקאמר תרומה אינה טעונה וידוי היינו דוקא בחפי נפשה אבל עם מעשר אגב גרגר טעונה וידוי כדאמרי' (מע"ש פ"ה מ"י) וגם נתתיו לוי לרבות את התרומה גדולה ותרומת מעשר א"ל ר"ל טעונים וידוי שיהיו מעכב במעשר ובכורים ואינו מעכב בתרומה דהכי משמע במסכת בכורים (ירושלמי דבכורים פ"ג ה"ג):

ו) עי' בזבחים (דף נ') דלמ"ד דבתר למד אזלינן ס"ל בחמת דדבר למד בגז"ש מחר ומלמד בהיקש אפילו בקדשים וא"כ לד"ה ניחא ודו"ק: ב) נראה דל"ל אבל מעשר שני טהור דחזי לאכילה וודאי לא שרי וכו'.

ואוכלן בטומאת עצמן. תימה לר"י דאמאי לא לקי נמי בתרומה דילף מבכורים ולעיל (דף ע. ד"ה מה) כתבתי: **תרומת** ידך אלו הבכורים. שנאמר בהן יד ולקח הכהן הטנא מידך: **ור"ש** תרומה קרינהו רחמנא. תימה לר"י דבפ' אלו הן הלוקין (מכות דף יז:) אמרינן גבי הא דאר"ש וכי מה בא זה ללמדנו אם לאוכל בכורים חוץ לחומה ק"ו ממעשר הקל אמר רבא מאי חומרא דבכורים ממעשר שכן אסורים לזרים אדרבה מעשר חמור שכן אסור לאונן והשתא איסור אונן גופה מ"ט לא ילפינן בכורים ק"ו ממעשר דמותר לזרים משום דתרומה קרינהו רחמנא כדאמר הכא א"כ מהאי טעמא גופה דתרומה קרינהו רחמנא לא נילף ממעשר לענין חוץ לחומה וי"ל כיון דמעשר ובכורים טעונים הבאת מקום ותרומה אינה טעונה הבאת מקום שייך לדמות טפי בכורים למעשר לענין חוץ לחומה מלתרומה: **ומר לא** מקיש. מטעם דתרומה קרינהו רחמנא: **והיכן** מוזהר **על אכילתו בו'.** תימה לר"י דהכא משמע דמלא בערתי לא נפקא לן אזהרה לאכילה ובפ' כל שעה (פסחים דף כד.) אמרינן והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל אם אינו ענין לגופו דנפקא לן ממעשר הקל דכתיב לא בערתי ממנו בטמא וכ"ת אין מזהירין מן הדין היקישא הוא דכתב לא תוכל לאכול בשעריך וגו' משמע דאי מזהירין מן הדין ידעינן שפיר לאו מלא בערתי: **טומאת עצמן מנין ת"ל לא תוכל** וגו'. אין להקשות כיון שיש אזהרה לטומאת עצמן למה לן אזהרה לאוכל בטומאת הגוף דנפקא מינה דהיכא שתחב לו חבירו בבית הבליעה אי נמי בשלא הוכשר אבל קשה דמהאי קרא גופיה דנפקא לן טומאת עצמן מיפוק ליה טומאת הגוף דהוה דאמר לך בשעריך תאכלנו בין טומאת הגוף בין טומאת עצמן הכא לא תוכל לאכול:

אסור לבער מהן בטומאה מה שאין כן בתרומה מנלן. וא"ת מהיכי תיתי דתיתסר תרומה לבער ממנה בטומאה ואין לומר משום דתרומה איקרי קדש והוה ילפינן לה מקדש או משום שהיא בשרפה כמוקדשין שנטמאו ואע"ג דקדשים חמירי הוה ילפינן תרומה מינייהו דאסור ליהנות ממנה בשעת שרפה דגילוי מילתא הוא דא"כ מאי פריך ומה ראית ואימא ממנו למעוטי קדש אבל תרומה יהא אסור והשתא מהיכא תיתי כיון דקדש שרי וי"ל דהוה ילפינן תרומה מבכורים ומיהו בכולה שמעתין לא ילפינן תרומה מבכורים ואר"י דמשום הכי קבעי תרומה מנלן דהוה לן למילף מק"ו דמעשר כדקאמר בסמוך ולא שייך למיפרך מה למעשר שכן הדסט"ב דלגבי טומאה מיהא מצינו שתרומה חמורה ממעשר וליכא למפרך נמי מה למעשר שכן אוכלן בטומאת עצמן לוקה דהיא גופה נילף בק"ו ולפי המסקנא דשריא לבער תרומה בטומאתה תו ליכא למילף לאוכל בטומאת עצמה: **שכן פנקעב"ם.** מחוסר כפורים לא חשיב משום דמהאי טעמא גופיה נפקא לן לקמן (דף עד:) אבל תימה דליחשוב רציעי בקדש וחיצת הקדש דמכשרת וחוזרת לתרומה ואינה חוזרת לאזה ושוק וכלי מלרף לקדש ולא לתרומה ומומרת דפוסלת בקדש וכו' וטומאה עושה כיולא בה לקדש ולא לתרומה למ"ד בפרק קמא דפסחים (דף יד.) וישנו לפני הדבור כגון פסח ותמיד למ"ד (חגיגה דף ו.) עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוא: **שכן מחפ"ז.** וא"ת דמעיקרא אלימא ליה כרת ולבסוף אלימא ליה מיתה וי"ל דהשתא לאו מאוכל בטומאת הגוף פריך אלא מזר האוכלה מה שאין כן בקדש דבקדש יש שמותר לזרים כגון שלמים ואפילו קדשים שאין נאכלים אלא לההוה ליכא מיתה בזר אלא אזהרה ואפילו קדש דבר מעילה ליכא מיתה לרבנן דאמרי הזיד במעילה באזהרה: אונן

ואוכלן בטומאת עצמן לוקה מה שאין כן בתרומה לא קתני אלמא תני ושייר: (ח) ו)ואסורין לאונן ור"ש מתיר מנא להו דכתיב [1]לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך (ט) וגו' ותרומת ידך [2]ואמר מר תרומת ידך אלו בכורים ואיתקש בכורים למעשר מה מעשר אסור לאונן אף בכורים [3]אסור לאונן ור"ש תרומה קרינהו רחמנא מה תרומה [2]מותרת לאונן אף בכורים מותר לאונן וחייבין בביעור ור"ש פוטר מר מקיש ומר לא מקיש ואסור לבער מהן בטומאה ואוכלן בטומאת עצמן לוקה מנלן דתניא [3]ר' שמעון אומר [2]לא בערתי ממנו בטמא [3]בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא והיכא מוזהר על אכילתו איני יודע טומאת הגוף בהדיא כתיב ביה [3]נפש אשר תגע בו וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים הכי קמיבעיא ליה טומאת עצמו מנין ת"ל לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ולהלן הוא אומר [4]בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו כצבי וכאיל ותנא דבי רבי ישמעאל אפי' טמא וטהור אוכלין על שולחן אחד בקערה אחת ואינן חוששין וקאמר רחמנא ההוא דאמרי לך התם בשעריך תאכלנו הכא לא תיכול: משא"כ בתרומה מנא לן אמר ר' אבהו א"ר יוחנן דאמר קרא [7]לא בערתי ממנו בטמא ממנו אי אתה מבעיר [7]אבל אתה מבעיר שמן של תרומה שנטמא ואימא ממנו אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר שמן של קדש שנטמא לאו קל וחומר הוא ומה מעשר הקל אמרה תורה לא בערתי ממנו בטמא קדש חמור לא כ"ש אי הכי תרומה נמי ק"ו הוא הא כתיב ממנו ומה ראית מסתברא קדש לא ממעיטנא שכן פנקעב"ם [8]פגול [9]נותר קרבן [10]מעילה [11]כרת [12]ואסור לאונן אדרבה תרומה לא ממעיטנא שכן מחפ"ז [13]מיתה [14]וחומש ואין לה פדיון [15]ואסורה לזרים הנך נפישן ואיבעית אימא כרת עדיפא: ואוכלן בטומאת עצמן לוקה [16]מה שאין כן בתרומה מילקא הוא דלא לקי הא איסורא איכא מנלן אמר קרא בשעריך תאכלנו לזה ולא לאחר [17]ולאו הבא מכלל עשה עשה אמר רב אשי מרישא נמי שמעת מינה דתנא ושייר מדלא קתני

ונוהגין

ואוכלן בטומאת עלמן. שהגוף טהור והם טמאים: **לוקה.** כדילף לקמן: **מה שאין כן בתרומה.** דאיכא מוחזר בה אלא בטומאת הגוף (ויקרא כב) בקדשים לא יאכל וגו' אבל בטומאת עצמה לא מצינו אזהרה אלא איסור עשה הוא דאשכחן בה לקמן בשמעתין ומדלא קתני ליה שמע מינה תנא ושייר: **ואמר מר.** במסכת מכות (דף יח.): **ותרומת ידך אלו הבכורים.** דבעי הבאת מקום דכתיב (דברים כו) ושמת בטנא והלכת והתם אשמעי' עשה והכא אשמעינן אזהרת אלו לאוכלן בגבולין דאילו תרומה ממש קדשי הגבול היא ולא בעיא חומה: **תרומה מוהרת לאונן.** כדאמר בריש פירקין (דף ע.) זרות אמרתי לך ולא אניות: **מר מקיש.** ת"ק מקיש בכורים למעשר דכתיב ביה (דברים כו) בערתי הקדש: **והיכן מוזהר על אכילה איני יודע ת"ל לא תוכל כו'.** והכי גרסינן לגיסא דבריתא בספרי[1] גבי האי קרא דלא תוכל מכלל שנאמר לא בערתי ממנו בטמא בין שאני טמא והוא טהור בין שאני טהור והוא טמא והיכן מוזהר על אכילה איני יודע ת"ל לא תוכל כו'. והכי פירושו מכלל שנאמר בזידוי מעשר לא בערתי ממנו בטמא דמשמע בין שאני טמא כו' הוא מתודה שלא בערו בשם ולא הדליק בו את הנר וכל שכן בטהור דלא ניתן אלא לאכילה ושתיה וסיכה וממילא שמעינן מדלא הולרך להתודות על הטהור שמע מינה הכי קאמר אפילו בשעת הטומאה שלא יכולתי לאוכלו לא נתתיו להדלקה אלמא אינו נאכל בטומאה והיכן מוזהר על כך: **איני יודע.** לאו מפורש לכך נאמר לא תוכל והשתא פריך הש"ס מקמי דליסליק למילתיה: **טומאת הגוף בהדיא לפיכא.** ואמאי קתני איני יודע: **לא יאכל מן הקדשים.** ומוקמינן האי קרא במעשר לקמן בפירקין (דף עד:) דכתיב[1] כי אם רחץ בשרו במים ולא בעי הערב שמש ומשמע הכי קמיבעיא ליה לתנא טומאת עלמו מנין ת"ל כו': **בשעריך תאכלנו.** בפסולי המוקדשין קאי לאחר פדיונן שאוכלן זר: **הוהו.** בשעריך דהתם דקאמרי ליה לטהור לאוכלו אחר שנגע טמא בקערה וטומאה קאמינא לך הכא במעשר שני לא תיכול: **שמן קדש.** כגון שהוקדש למנחות וטומא: **שכן.** מצינו חומרות בקודש ואין נוהגות בתרומה: **פגול נותר.** וקרוי קרבן להביאו לפניס ויש בו מעילה לנהנה ממנו בשוגג וכרת לאוכלו בטומאת הגוף ואסור לאונן: **מחפ"ז.** מיתה לאוכלו בטומאת הגוף דכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו: **חומש.** זר האוכלה בשוגג לעולם ואע"פ שמותרת להניס אבל קדש משעה שיש לו שעת היתר להניס אין בו מעילה ולא חומש: **ואין לה פדיון.** לתרומה אבל מצינו פדיון לקדש עד שלא קידש בכלי. ותרומה אסורה לזרים אבל קדשים קליס מותרים לזרים: **הא איסורא איכא.** לאכול תרומה טמאה: ונוהגין

נפישן. כשס (שם). כרת עדיפא. דאית בה תרי חומרי, ימיו נכרתין והולך ערירי (שם).

מג א מיי' פ"ג מהל' בכורים הלכה ה:
מד ב ג מיי' פי"ב מהלכות אבות הטומאה הל' טו ופ"ג מהל' מעשר שני הלכה ח:
מה ד מיי' פ"ב מהל' תרומות הלכה יד ופי"ח הלכה ח טוש"ע י"ד סימן שלח סעיף יט:
מו ה מיי' פי"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה ח:
מז ו מיי' שם הלכה ג:
מח ז מיי' פ"ח מהלכות מעילה הלכה ח:
מט ה מיי' פי"ח מהלכו' פסולי המוקדשין הלכה יג:
נ ט מיי' פ"ב מהלכות בית המקדש הל' ז ח ופי"ב מהל' אבות הטומאה הלכה טו:
נא י מיי' פ"ז מהל' תרומות הלכה ח:
נב כ מיי' שם פ"ו הל' ו וס"י הלכה ח:
נג ל מיי' פ"ו שם הל' ה:
נד מ נ מיי' שם פ"ז הלכה ג:

תוספות ישנים

מקיש בכורים למעשר. וא"ת ואמאי לא מקשינן נמי מעשר לבכורים לחייב מיתה לאוכלו בטומאה וי"ל דמיב' גבי תרומה ומתו בו כי יחללוהו (ויקרא כב) בו ולא במעשר וכל הני דלעיל שישנם בבכורים ולא במעשר ל"ל דסברת התלמוד כן הוא דלכל חומרות שיש בתרומה אקשינן בכורים מדכתיב תרומת ידך אלו בכורים ולחומרות דאיתנהו במעשר מקשינן בכורים: **הא** דאמרי לך בשעריך תאכלנו הכא לא תאכל. וא"ת א"כ למה לי קרא דנפש כי תגע לטומאת גופו הא מלא תוכל לאכול בשעריך נפקא דהא ר"ל דמה שהתרמי בשעריך תאכלנו הטמא והטהור הכא לא תוכל לאכול וי"ל דאיכא למימר דאגב דאשמעינן קרא דטבול יום שרי במעשר (מוצא השמש וטהר) [מכי אם רחץ בשרו במים. הא רחץ טהור] כתב רישא דקרא לטומאת הגוף עוד מתרץ רבינו נתנאל דמצא תוכל לאכול בשעריך לא שמעינן טומאת הגוף דהא (דכ"ע) [בכולי דוכתי] לא שמעינן שום קרא דמיירי בטומאת הגוף דלא כתיב ביה עד אשר יטהר כדכתיב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר או כדכתיב אשר יקרב אל הקדשים וטומאתו עליו דמשמע בעוד שטומאתו עליו דמשמע דשייך ביה טהרה והייט טומאת הגוף אבל הכא (לא) כתיב לא תוכל לאכול דמשמע דלעולם לא תוכל וא"כ לא איירי בטומאת הגוף דהא מצי לאכול אחר טבילה. אבל בטומאת עצמו ניחא שפיר דלעולם לא מצי לאכול מן האוכלין שנטמאו דהא אין להם טהרה במקום וא"ת ולמה לי קרא לאוכל קדשים בטומאת עצמו שהוא לוקה מדכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל (ויקרא ז) מיפוק לי מהכא דהא כתיב לא תוכל לאכול בשעריך וכתיב ובכורות בקרן וגלגן וי"ל דאיכא למימר דבשעריך לא קאי אלא ג)מעשר ואע"ג דמכות (יח.) מזיז חוץ לחומה בקדשים מהכא י"ל דוקא פשטיה דקרא קאי אבל דמפרש קרא קאי אבל דרשא דהכא דקאמר הא דאמרינן לך התם בשעריך תאכלנו וכו' איכא למימר דלא אמרינן כן רק מעשר דמעשר שהרי לא דאיכא למימר דאגב דאשמעינן דטבול יום מותר בו: ומה מעשר הקל וא"ת מה למעשר שכן טעון כפר עורה וי"ל דלא שייך למימר כן אלא גבי אילתו בפיס אבל הכא דלגבי טומאה איירינן לא שייך למפרך כן דוקא קדשים ממיר: **אדרבה** תרומה לא ממעטינא שכן מחפ"ז וא"ת האי תנא מעיקרא אלימא ליה כרת ולבסוף אלימא ליה מיתה. וי"ל דר"ל מיתה בזר האוכלה במזיד משא"כ בקדש דאיכא דשרי לזרים [כגון תודה ושלמים]: **ואסורה** לזרים. כ"ל בחלי שיעור ומ"מ קאמר לקמן כרת עדיפא אע"ג דבזרים ליכא כרת מ"מ כיון דחמיר לאוכל קדש בטומאה דאית בה כרת ובתרומה ליכא רק מיתה משבינן ליה לחמור:

תורה אור השלם

1. לא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ:
דברים יב יז
2. לא אֲבַלְתִּי בְאֹנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בִעַרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטֻמְאָה וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהָי עָשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי: דברים כו יד
3. נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטָמְאָה עַד הָעָרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן הַקֳּדָשִׁים כִּי אִם רָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמָּיִם:
ויקרא כב ו
4. בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל:
דברים טו כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' תני ושייר אמר מר ואסורין לאונן: (ב) שם ומירושך ויצהרך ובכורות בקרך וגו' ותרומת ידך:

מוסף רש"י

תרומת ידך אלו בכורים. דכתיב בהו יד, ולקח הכהן הטנא מידך (פסחים לז: ומכות יז.). דאמר קרא לא בערתי ממנו בטמא. במעשר שני כתיב (שבת כה.). קדש לא ממעיטנא. מהאי חומרא, שכן פנקעב"ם. ולאוי גם לו (שם). פגול. חייבין עליו משום פיגול, שחט על מנת לאכול חוץ לזמנו וחכל אפילו בזמנו, ומשום נותר, חוץ לזמנו ממש ולא חשב מתחילה, וקרוי קרבן ויש בו מעילה לפני זריקה לכל הנהנה ממנו, ואם קדשים קלים הם יש מעילה באימוריהן לאחר זריקת דמים, לאפוקי תרומה דלית בהו כלל, וכרת לאוכלה בטומאת הגוף, ותרומה במיתה בידי שמים, ימיו נקצרים אבל אינו הולך ערירי, ואסור לאונן. ק"ו ממעשר, אבל תרומה מותרת לאונן. חוץ, כל זמן שלא נקבר מתו (שם). מיתה. בידי שמים לזר האוכלה, או כהן טמא, וחומש. לזר האוכלה בשוגג, דכתיב כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמישיתו עליו, אבל קדש משעה שיש היתר להניס התרומה ולא מידי מעילה שוב אין חומש בשגגת אכילתו, ויש דמוקמי לה בחומשין דחומשא, ולא נהירא, דהא רבינו ביה חומש דחומש בהקדש בפרק הזהב. ואין לה פדיון. להוליאה לחולין, אבל קדש יש קדש שנפדית כגון שהומס לפני שחיטה. ואסורה לזרים. לעולם, אבל קדש יש קדש שמותר לזרים לאחר זריקה, כגון מעשר בהמה ותודה ושלמים (שם). הנך

ג) [פסחים לו:], ד) גז"ש [מכות יח. חולין קכ: מעילה טו:], ה) מכות יט:, ו) שבת כה., ז) [לעיל נד: וש"נ], ח) [לאה יב יח], ט) [ויקרא כב],

ח) ל"ל דאיכא למימר דלא תוכל לאכול בשעריך לא קאי רק אמעשר ואף דבמכות יליפינן אזהרה לאוכל קדשים חוץ לחומה מהכא וכו'. ב) דאיכא סברא שיהיה קאי אלא אריש דקרא ולא אבכורות בקרבנכם דכתיב אסיפיה דקרא. רבינו פרץ.